# Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26.01.1999, sp. zn. 29 Cdo 2115/98, ECLI:CZ:NS:1999:29.CDO.2115.1998.1

**Číslo:** 41/2000

**Právní věta:** Vztahem, který se týká zabezpečování veřejných potřeb, je i vztah z kupní smlouvy o nákupu bezpečnostních zařízení pro potřeby státní školy (§ 261 odst. 2 obch. zák.).

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 26.01.1999

**Spisová značka:** 29 Cdo 2115/98

**Číslo rozhodnutí:** 41

**Číslo sešitu:** 6

**Typ rozhodnutí:** Rozsudek

**Hesla:** Koupě

**Předpisy:**

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 20. 11. 1996, ve znění usnesení téhož soudu ze dne 30. 9. 1997, zamítl žalobu o zaplacení částky 137 063 Kč s 15,5% úrokem od 22. 12. 1993 do zaplacení oproti vydání věci a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vycházel ze zjištění, že účastníci uzavřeli v prosinci 1992 kupní smlouvu, na základě které dodal žalovaný žalobkyni bezpečnostní zařízení za kupní cenu 137 063 Kč. Dodané zboží však podle tvrzení žalobkyně opakovaně vykazovalo žalobkyní reklamované vady, které se žalovaný neúspěšně pokoušel odstranit. Žalobkyně dopisem z listopadu 1993 od kupní smlouvy odstoupila a požadovala vrácení zaplacené ceny. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že mezi účastníky vznikl obchodněprávní závazkový vztah, na který je třeba aplikovat obchodní zákoník. Žalobkyně neprokázala, že by platně od předmětné smlouvy odstoupila. Vady nereklamovala řádně a včas (§ 428 odst. 1 písm. a/ obch. zák.) a tak omezila svá práva z odpovědnosti za vady tak, že vyloučila možnost uspokojit své právo jednostranným úkonem, odstoupením od smlouvy (§ 441 odst. 1 obch. zák.).*

*K odvolání žalobkyně M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 16. února 1998 změnil rozsudek obvodního soudu ve smyslu žalobkyní upřesněného petitu v odvolacím řízení tak, že uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni částku 137 063 Kč s 3% úrokem od 22. prosince 1993 do 14. července 1994 a s 15,5% úrokem od 15. 7. 1994 do zaplacení oproti povinnosti žalobkyně vydat žalovanému bezpečnostní zařízení typu A. 90 výr. č. 911699 a 911528, které obsahuje přijímač, telefonní ústřednu, čidlo infra, požární čidlo, dálkový ovladač a telefonní ústřednu typu SA-117 J., jinak rozhodnutí soudu prvního stupně (v rozsahu vyšších úroků od 22. prosince 1993 do 14. července 1994) potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů před soudy obou stupňů. Odvolací soud se*

*ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, dospěl však k odlišným právním závěrům. Na rozdíl od soudu prvního stupně odvolací soud dovodil, že závazkový vztah mezi účastníky nelze posuzovat podle obchodního zákoníku, neboť se nejedná o relativní obchodní závazkový vztah ve smyslu ust. § 261 odst. 1 obch. zák., ani o absolutní či fakultativní obchodní závazkový vztah podle § 261 odst. 3, popř. § 262 odst. 1 obch. zák. Z tohoto důvodu uplatněné právo z odpovědnosti za vady je nutno posoudit podle § 588 a násl. obč. zák. Žalobkyně odstoupila platně od předmětné kupní smlouvy, neboť opakující se vadu reklamovala včas v šestiměsíční lhůtě podle § 620 obč. zák. a žalovanému se nepodařilo ani po opravě, resp. po dodávce nové telefonní ústředny, opakující se vadu odstranit. Žalobkyně tak využila svého práva odstoupit od smlouvy ve smyslu ust. § 623, věta druhá, obč. zák. v nové reklamační lhůtě ve smyslu ust. § 626 a § 627 obč. zák. Na základě odstoupení od kupní smlouvy došlo k jejímu zrušení a každý z účastníků je povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal (§ 48 a § 451 a násl. obč. zák.). Odvolací soud proto žalobě vyhověl ve znění žalobkyní upřesněného petitu. V rozsahu požadovaných vyšších úroků od 22. 12. 1993 do 14. 7. 1994 odvolací soud zamítavý výrok soudu prvního stupně ve smyslu vyhl. č. 45/1964 Sb. potvrdil.*

*Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dne 6. května 1998 včasné dovolání, které odůvodnil tím, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování a spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Poukazuje v něm zejména na skutečnost, že nebylo v průběhu řízení prokázáno, zda dodané zboží vykazovalo reklamované vady, naopak nefunkčnost zařízení vyplývala z neodborné manipulace žalobcem. Rovněž neexistuje žádný důkaz o tom, že vyměněná telefonní ústředna byla vadná a že tedy bylo reklamováno včas, neboť v případě vady jiné části přístroje bylo reklamováno po uplynutí záruční lhůty. Za nesprávné pokládá závěry odvolacího soudu, pokud jde o právní posouzení závazkového vztahu účastníků. Podle dovolatele se jedná o relativní obchodní závazkový vztah ve smyslu ust. § 261 odst. 2 obch. zák. Mezi účastníky tak byla uzavřena kupní smlouva ve smyslu obchodního zákoníku, podle kterého je třeba posuzovat i odpovědnost za vady. Navrhl, aby rozsudek odvolacího soudu byl zrušen a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení. Žalovaný rovněž navrhl odklad vykonatelnosti rozsudku Městského soudu v Praze.*

*Žalobkyně se k podanému dovolání nevyjádřila.*

*Dovolání je přípustné (§ 236 odst. 1 o.s.ř.), neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 o.s.ř.). I když výrok rozhodnutí ohledně úroků z prodlení je výrokem potvrzujícím, obsahově se jedná o výrok měnící, neboť úroky jsou příslušenstvím pohledávky ve smyslu ust. § 121 odst. 3 obč. zák. a v posuzovaném sporu nebyly uplatněny samostatně. Předmětem řízení byla pohledávka. Povinnost k náhradě úroků z prodlení je odvozenou, sekundární povinností, vážící se na zjištění, zda a v jakém rozsahu byl prokázán nárok žalobce z hlediska základu i výše. Jde proto pouze o výrok závislý na vyřešení otázek základu a výše, jakož i splatnosti samotného nároku. V důsledku odlišného právního názoru odvolacího soudu bylo žalobě vyhověno a rovněž i v případě příslušenství pohledávky zaujal odvolací soud odlišný právní názor, když na příslušenství pohledávky aplikoval jiný právní předpis, než soud prvního stupně. Dovolání bylo podáno včas a osobou oprávněnou, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), řádně zastoupeným advokátkou podle § 241 odst. 1 o.s.ř., a opírá se i o způsobilé dovolací důvody podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) o.s.ř. Po přezkoumání věci podle § 242 odst. 1 a 2 o.s.ř. dospěl dovolací soud k závěru, že dovolání je důvodné (§ 243b odst. 1 o.s.ř.).*

*N e j v y š š í s o u d proto napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.*

**Z odůvodnění:**

Podle ustanovení § 132 o.s.ř. soud hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti, přičemž pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení

najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. Zákon v tomto případě vychází ze zásady volného hodnocení důkazů, kdy určujícím jsou v tomto procesu jednak dílčí, jednak komplexní závěry soudce o věrohodnosti zpráv získaných provedením důkazů, jež jsou podkladem pro závěr o tom, které skutečnosti je třeba mít za prokázané, a které tak tvoří zjištěný skutkový stav. Základem hodnotícího postupu jsou pak vedle obecných a odborných zkušeností též pravidla logického myšlení, formulovaná do logických zásad. Lze tak mimo jiné zmínit i zásadu tzv. dostatečného důvodu, která požaduje, aby každé pravdivé tvrzení bylo dostatečně zdůvodněno. Nelze pak přehlédnout, že věrohodnost konkrétního poznatku získaného provedením určitého důkazu, a tedy i jeho význam z hlediska důkazu pravdivosti či nepravdivosti skutkových tvrzení, soud hodnotí jednak izolovaně, jednak ve srovnání se zprávami získanými provedením všech zbývajících důkazů. Dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. pak míří právě na pochybení ve zjištění skutkového stavu věci, které spočívá v tom, že skutkové zjištění, které bylo podkladem pro rozhodnutí odvolacího soudu, je vadné. V takovém případě jde o skutkové zjištění, na jehož podkladě odvolací soud věc posoudil po právní stránce a které nemá oporu v provedeném dokazování, v důsledku čehož tak bylo nesprávné skutkové zjištění příčinou nesprávného rozhodnutí. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování, jestliže výsledek hodnocení důkazů soudem neodpovídá ustanovení § 132 o.s.ř. Tak tomu bude zejména tehdy, jestliže soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly a ani jinak nevyšly najevo, resp. jestliže v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků, nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti je logický rozpor. A právě o tento případ pochybení odvolacího soudu jde v posuzované věci.

Jak již bylo zmíněno výše, odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními učiněnými soudem prvního stupně. Odvolací soud nedoplnil dokazování provedením dalších důkazů a ani důkazy provedené soudem prvního stupně neopakoval. Vyšel se zjištění, že předmětné zabezpečovací zařízení trpělo opakovanými vadami, které se žalovanému nepodařilo odstranit, a že i nově dodaná telefonní ústředna byla vadná. K těmto skutkovým zjištěním, resp. závěrům však soud prvního stupně nedospěl. Okresní soud vycházel z odlišných skutkových závěrů, na nichž pak buduje i své vlastní a od odvolacího soudu odlišné, právní posouzení věci. V odůvodnění svého rozhodnutí soud prvního stupně výslovně uvádí, že z provedeného dokazování je zřejmé, že žalobce od smlouvy neodstoupil platně, a z tohoto důvodu soud považoval za nadbytečné provádět další dokazování, zda předmětné zboží má vady a jaké a zda tyto vady zboží nezpůsobil sám žalobce chybným zapojením. Zejména závěr o tom, že dodaná telefonní ústředna je vadná, nelze považovat za učiněný v souladu s obsahem provedených důkazů a jejich hodnocení při respektování principů vyplývajících ze základních logických zásad – zejména pak z konstatované zásady "dostatečného důvodu". Neodůvodněné skutkové závěry odvolacího soudu se tak nejen neztotožňují se skutkovými závěry soudu prvního stupně, ale ani nevyplývají z provedeného dokazování (§ 241 odst. 3 písm. c/ o.s.ř.).

Dovolací soud se neztotožňuje ani s právním názorem odvolacího soudu, podle kterého je třeba vztah mezi účastníky posuzovat podle občanského zákoníku. Odvolací soud dovozuje, že mezi účastníky nemohl vzniknout obchodní závazkový vztah, neboť žalobce není podnikatelem ve smyslu ust. § 2 odst. 2 obch. zák. a nemůže tak být subjektem relativních obchodních závazkových vztahů (§ 261 odst. 1 obch. zák.) a daný vztah dále nelze podřadit pod absolutní (§ 261 odst. 3 obch. zák.) či fakultativní (§ 262 odst. 1 obch. zák.) obchodní závazkové vztahy. Odvolací soud však pominul, že obchodní režim přiznává § 261 odst. 2 obch. zák. i vztahům, jež mají podnikatele jenom na jedné straně. Jedná se o závazkové vztahy mezi státem (§ 21 obč. zák.) či samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. K tomuto účelu se za stát považují i státní organizace, jež nejsou podnikateli, při uzavírání smluv, z jejichž obsahu vyplývá, že jejich obsahem je uspokojování veřejných potřeb. Musí tak jít o vztahy týkající se zabezpečování veřejných potřeb. Uspokojování veřejných potřeb zahrnuje uspokojování potřeb neurčitého počtu lidí, a to bez ohledu, zda jde o celou společnost nebo pouze o její část.

V posuzovaném vztahu žalovaný, fyzická osoba, vystupuje jako subjekt odpovídající charakteristice podnikatele uvedené v § 2 odst. 2 písm. b) obch. zák. a založený vztah – prodej bezpečnostního zařízení – souvisí s jeho podnikáním. Předmětem podnikání žalovaného je podle rozhodnutí o změně živnostenského listu Obvodního úřadu městské části Praha 6 ze dne 30. března 1994, č. j. žo/0021368/92/Han/01 (č. l. spisu 10), koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej (vyjma činností uvedených v příl. 2 a 3 zák. č. 455/1991 Sb.). Na druhé straně vztahu stojí žalobkyně, státní příspěvková organizace, na kterou bylo státem přeneseno zajišťování veřejných potřeb v oblasti školství. Státní organizace, jež není podnikatelem, má postavení státu v těch smlouvách, z jejichž obsahu při uzavírání smlouvy vyplývá, že mají sloužit veřejným potřebám. Nákup bezpečnostního zařízení má přímou souvislost se zajištěním veřejných potřeb, jež v oblasti školství zabezpečuje žalobkyně, neboť zajištění bezpečnosti státní školy nepochybně slouží veřejným účelům. Vzhledem k tomu, že všechny výše uvedené okolnosti, které požaduje ust. § 261 odst. 2 obch. zák., byly zřejmé v době uzavření předmětné kupní smlouvy dány, je třeba na vztah účastníků uplatnit režim obchodního zákoníku, neboť se jedná o relativní obchodní závazkový vztah ve smyslu ust. § 261 odst. 2 obch. zák.

Dovolací důvody, které vycházely z argumentu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování a rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 3 písm. c/, d/ o.s.ř.), byly tudíž uplatněny důvodně. Nelze-li dospět k závěru, že dovoláním napadený rozsudek je správný, dovolací soud jej zruší (§ 243b odst. 1, 2 o.s.ř.) a věc vrátí odvolacímu soudu k dalšímu řízení.